ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

ÇEVRİM İÇİ SEMİNER

Hukuk Fakültesi SEMİNERLERİ

Cinsiyet Değiştiren Kişinin Orijin Cinsiyetinden Üreyerek Edindiği Soybağı

Doç. Dr. Özlem TÜZÜNER
Süleyman Demirel Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

3 Kasım 2021

14:00

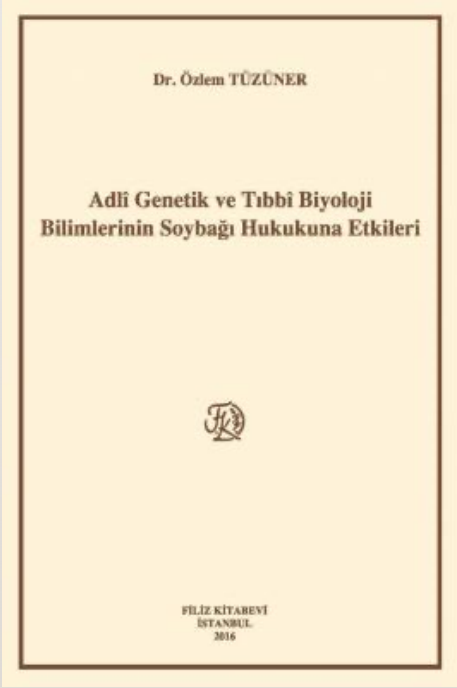
zoom https://zoom.us/j/95378624741?pwd=N29xWUU3N0V6d3dFV2ZnenhGNVJqUT09

CİNSİYET DEĞİŞTİREN KİŞİNİN ORİJİN CİNSİYETİNDEN ÜREYEREK EDİNDİĞİ SOYBAĞI

Doç. Dr. ÖZLEM TÜZÜNER

Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Hukuk Anabilim Dalı

DOÇENTLİK TAKDİM TEZİMDEKİ BİR BÖLÜMÜN GÜNCELLENMİŞ VE GENİŞLETİLMİŞ SÜRÜMÜ ☺

TRANSSEKSÜELLİK
CİNSİYET DEĞİŞTİRME

- Atanmış (biyolojik) cinsiyetine kendisini ait hissetmeyen kişinin karşıt(?)/diğer cinsiyet kimliğini benimsemesi ve bu amaçla tıbbî ve hukukî dönüşüm geçirmesidir.
- Hukuk düzeni cinsel kimliğe dayalı ayırımcılığı çeşitli hükümlerle yasaklamaktadır.

CİNSİYETE DAYALI AYIRIMCILIĞI YASAKLAYAN BAZI ÖNEMLİ KANUN MADDELERİ

- Anayasa m. 10
- TMK m. 8/2, 40
- TCK m. 3
- İş Kanunu m. 5
- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu m. 3
- Devlet Memurları Kanunu m. 7, 125 (sadece kamu hizmeti sunulan kişiler arasında ayırımcılık yapılmaması)…

ANAYASADA CİNSİYETE DAYALI AYIRIMCILIĞIN YASAKLANMASI

- Anayasa'nın 10'uncu maddesinde kadın ve erkeklerin eşit olduğunun dile getirilmesi kâfi değildir.
- Anayasa'da kategorik anlamda ayırımcılığın apaçık yasaklanması daha garantili yaklaşım addedilebilirdi.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 14 ve Anayasa m. 90

TRANSSEKSÜEL KADINLARIN YAŞAMI HAKKINDA HABERLER-1

- Trans doktorun işine genel ahlâk gerekçesiyle son verildi ➔ https://www.dw.com/tr/trans-doktorun-işine-genel-ahlak-gerekçesiyle-son-verildi/av-59183341 (14.9.2021)
- Taksim Eğitim Araştırma Hastanesi'nde transfobik ayrımcılık! ➔ https://m.bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/245298-taksim-egitim-arastirma-hastanesi-nde-transfobik-ayrimcilik (7.6.2021)
- Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde transfobik ayrımcılık! ➔ https://kaosgl.org/haber/taksim-egitim-ve-arastirma-hastanesi-nde-transfobik-ayrimcilik (Yıldız Tar-7.6.2021)
- Trans kadın doktor Larin Kayataş, meslekten genel ahlâk gerekçesiyle men edildi ➔ https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/doktor-larin-kayatas-meslekten-genel-ahlak-gerekcesiyle-men-edildi-6648495/ (Fahrettin Öztürk-14.9.2021)

TRANSSEKSÜEL KADINLARIN YAŞAMI HAKKINDA HABERLER-2

- Trans birey cinayeti ile ilgili üç şüpheli yakalandı ➔ https://www.sozcu.com.tr/2021/gunun-icinden/trans-birey-cinayeti-ile-ilgili-3-supheli-yakalandi-6312322/ (13.3.2021).
- Fatih'te trans cinayeti! Şüpheli 100 TL için öldürdüğünü itiraf etti ➔ https://www.hurriyet.com.tr/gundem/fatihte-trans-cinayeti-supheli-100-tl-icin-oldurdugunu-itiraf-etti-41894591 (14.9.2021).
- Kezzaplı saldırıya uğrayan trans kadın Asya'nın iki gözünde de görme kaybı oluştu, tedavisi yoğun bakımda devam ediyor ➔ https://medyascope.tv/2021/03/11/kezzapli-saldiriya-ugrayan-trans-kadin-asyanin-iki-gozunde-de-gorme-kaybi-olustu-tedavisi-yogun-bakimda-devam-ediyor/ (Hazar Dost-11.3.2021).
- İşten atılan trans doktor Larin Kayataş: «Ya bizim gibi yaşa ya da öl» diyorlar ➔ https://tr.euronews.com/2021/09/17/isten-at-lan-trans-doktor-larin-kayatas-ya-bizim-gibi-yasa-ya-da-ol-diyorlar (Dilek Gul-17.9.2021)

TRANSSEKSÜEL KADINLARIN YAŞAMI HAKKINDA HABERLER-3

- Cinsiyet uyum sürecinde işten çıkarılan trans erkek, tazminat davasını kazandı ➔ https://t24.com.tr/haber/cinsiyet-uyum-surecinde-isten-cikarilan-trans-erkek-tazminat-davasini-kazandi,965328 (12.7.2021)
- Bir belediyede çalışan ilk trans kadın olan Niler Albayrak hayat hikayesini anlattı ➔ https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-pazar/bir-belediyeye-calisan-ilk-trans-kadin-olan-niler-albayrak-hayat-hikayesini-anlatti-41417544 (12.1.2020).
- Afyonkarahisar'da yaşayan trans kadın Defne, öldürüldü! ➔ https://t24.com.tr/haber/afyonkarahisar-da-yasayan-trans-kadin-defne-olduruldu,826663 (19.6.2019).

TRANSSEKSÜEL KADINLARIN YAŞAMI HAKKINDA HABERLER-4

- Ankara'da trans kadın cinayeti ➔ https://odatv4.com/guncel/ankarada-trans-kadin-cinayeti-22071839-143186 (22.7.2018).
- Türkiye'nin ilk trans kadın diş hekimi oldu ➔ https://www.milliyet.com.tr/gundem/turkiyenin-ilk-trans-kadin-dis-hekimi-oldu-2278396 (15.7.2016)
- Türk Tabipler Birliği, trans hastayı tedavi etmeyen doktora uyarı cezası verdi➔ http://www.kırmızıbulten.com/trans_hastayi_tedavi_etmeyen_doktora_ceza_haber329.html (5.2.2016
- Kadın doktorun «Durumunuzu tasvip etmiyorum» diyerek trans kadını muayene etmediği iddiası ➔ https://www.medimagazin.com.tr/guncel/genel/tr-kadin-doktorun-durumunuzu-tasvip-etmiyorum-diyerek-trans-kadini-muayene-etmedigi-iddiasi-11-681-61623.html (29.9.2014)

TASVİP VEYA RET HARİCİNDE TUTUM = JURİSTE BAKIŞ AÇISI

- Transseksüellik durumunu yargılamak kimsenin haddi değildir. Herkes herkesin şiddet içermeyen ve hukuka uygun seçimlerine **saygı** duymak zorundadır.
- Kanun koyucu tarafından transseksüellik hakkında normlar getirilmesi basitçe **konunun kanunla düzenlenmesi**dir bu hâllerin onaylanması veya özendirilmesi anlamına gelmez.
- Kanunda düzenlenen olanaktan hukuka uygun yararlanılması **ahlâka uygun**dur. Kanunda düzenlenen olanaktan yararlanılması ahlâka aykırı davranış sayılamaz.
- **Herkesin dini kendinedir**. Herkesin sevabı veya günahı kendi inanç sistemini ilgilendirir. Transseksüellerin din kurallarına göre karalanması desteklenmemelidir.

TRANSSEKSÜELLİĞE DAYALI AYIRIMCILIK YASAĞININ DÜZ ANLAMI (?)

- **EŞİTLİK** = KANUN ÖNÜNDE + KAMU HİZMETİ SUNARKEN + ÇALIŞMA HAYATINDA
- **KORUMA** = TIBBÎ YARDIM + EĞİTİM + YAŞAMA + ÇALIŞMA
- **TANITMA** = TRANSSEKSÜELLİĞİN + TRANSFOBİNİN TOPLUMA TANITILMASI + AÇIKLANMASI
- **CAN ODAĞI VE HAK EHLİYETİNDE EŞİTLİK** (Can can deyu söylerlerdi ben can nedir şimdi bildim)
- **SAKINDIRMA** = KİŞİLERİN TRANSSEKSÜEL AYIRIMCILIKTAN CAYDIRILMASI ADINA MEVCUT HUKUK KURALLARINDAN FAYDALANMA VE YENİ HUKUKÎ ÇARELER YARATMA

SORGULANAN HUKUKÎ MESELELERİN TAKDİMİ

- Evlilik içinde anne veya baba yönünden soybağı edinmiş kişi daha sonra boşanıp cinsiyet değiştirirse
- Evli olmadan anne veya baba yönünden soybağı edinmiş kişi daha sonra *de facto* veya *de jure* cinsiyet değiştirirse

*** Orijin cinsiyetinden edindiği soybağının / velâyetin / kişisel görüşme hakkının hukukî akıbeti ???

! Cinsiyet değiştirmek için çocuk sahibi olmama şartı aranmıyor!

DIŞARIDA BIRAKILAN HUKUKÎ MESELELER

- Cinsiyet değiştirmenin şartları
- Evli kişinin *de facto* cinsiyet değiştirmesi
- Transseksüellerin evlât edinmesi
- Transseksüellerin cinsiyet değiştiren cerrahî girişimden önce doğumundaki cinsiyetinden sadır üreme hücrelerini saklatması ve sonra bu üreme hücrelerinden soybağı edinmesi

TÜRK KİŞİLER HUKUKU'NDA TRANSSEKSÜELLİK

- Yarg. 2. HD., E. 1986/651, K. 1986/3256, T. 27.3.1986 = Bülent Ersoy'un Kararı
- EMK m. 29 = 1988 yılında ilk düzenleme ➔ Evli kişinin cinsiyet değiştirmesini düzenleyen, minimum yaş sınırı koymayan, kimlik ve tabiiyet konularını düzenlemeyen ve önceden cerrahî müdahalenin tamamlanması koşulunu içermeyen bu hüküm doktrinde çok eleştirilmiştir.
- TMK m. 40 = 2002 yılında yürürlükteki madde ➔ Çocuk sahibi olma kudretinden yoksunluk, evli olmama, on sekiz yaşını tamamlama, resmî sağlık kurulu raporu (trans yapıda ve böylesine cerrahî girişim ruh sağlığı açısından zorunlu)

ÜREME YETENEĞİNDEN (KALICI/SÜREKLİ) YOKSUNLUK ŞARTI KALDIRILMIŞTIR!

- Çocuk sahibi olma kudretinden yoksunlukla kast edilenin ne olduğu doktrinde tartışılmıştır. Sadece psikolojik mahrumiyetin amaçlandığı fikri ileri sürülmüştür. Cinsiyet değiştirmek için aranan üreme yeteneğinden sürekli yoksunluk şartının fiziksel değil psikolojik olduğu doktrinin çoğunluğunda kabul görmekteydi (TMK m. 40).
- Y.Y. versus Türkiye (Başvuru No: 14793/08) = Üreme yeteneğinden yoksunluk şartı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırıdır.
- Bu şart 29.11.2017 tarihinde Anayasa Mahkemesi tarafından 2017/130 E. ve 2017/165 K. sayılı kararla kaldırılmıştır.

TÜRK MEDENÎ (KİŞİLER) HUKUKUNDA TRANSSEKSÜELLİK (KISA BİBLİOGRAFYA-1)

- **Kocayusufpaşaoğlu Necip**, Türk Hukuku'nda Transseksüeller Nüfus Kütüğündeki Cinsiyet Kaydının Değiştirilmesi İçin Dava Açabilir mi? (Fransız, Alman, İsviçre, İsveç Hukukları ile Mukayeseli), Filiz, İstanbul, 1986.
- **Will R. Michael/Öztan Bilge**, Hukukun Sebebiyet Verdiği Bir Acı (Transseksüellerin Hukukî Durumu), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1993, 43/1-4, 227-268.
- **Güven Kudret**, Cinsiyet Değişikliği ve Hukukî Sonuçları, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1997, 1/1, 57-95.

TÜRK MEDENÎ (KİŞİLER) HUKUKU'NDA TRANSSEKSÜELLİK (KISA BİBLİOGRAFYA-2)

- **Zevkliler Aydın**, Medenî Kanun ve Cinsiyet Kargaşası, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1988, 2, 258-285.
- **Sağlam İpek**, Türk Medeni Kanunu Madde 40 Üzerine Bir Değerlendirme, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, 2004, 8/3-4, 455-469.
- **Başaran Turan Gamze**, Türk Medeni Kanunu'nun 40'ıncı Maddesi Kapsamında Cinsiyet Değişikliği ve Hukukî Sonuçları, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2012, 103, 245-266.

TÜRK MEDENÎ (KİŞİLER) HUKUKUNDA TRANSSEKSÜELLİK (KISA BİBLİOGRAFYA-3)

- **Yönet Cansın**, Cinsiyet Değişikliği ve Hukuku, İstanbul Barosu Dergisi, 2014, C. 88/5, 160-171**.**
- **Atamer Yeşim M.**, The Legal Status of Transsexual and Transgender Persons in Turkey, The Legal Status of Transsexual and Transgender Persons, Edited by **Scherpe Jens M.**, Intersentia, Cambridge, 2015, 313-331.
- **Hun Sinem**, Türk Medenî Kanunu'nun 40. Maddesi Somut Norm Denetimine Tabiyken: Trans Geçiş Sürecinde Bekletmelerin Trans Öznelliklere Etkisi, Ankara Barosu Dergisi, 2015/4, 311-316.

TÜRK MEDENÎ (KİŞİLER) HUKUKUNDA TRANSSEKSÜELLİK (KISA BİBLİOGRAFYA-3)

- **Sert Selin**, Türk Medenî Hukuku'nda Cinsiyet Değiştirme, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2015, 118, 255-270.
- **Atamer Yeşim M.,** Transseksüellerin Türk Hukuku'ndaki Durumu, http://www.lambdaistanbul.org/s/etkinlik/transseksuellerin-turk-hukukundaki-durumu/ (21.9.2016).
- **Alçık Merve**, Türk Anayasa Mahkemesi'nin Trans Bireylere İlişkin Cinsiyet Değişikliği Kararları Üzerine Bir Değerlendirme, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan, 2019, 21-Özel Sayı, 1875-1906.
- **Yılmaz Yücesoy Yasemin**, Mahkemeden İzin Alınmaksızın Gerçekleşen Cinsiyet Değişikliğinin Türk Hukuku Açısından Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2021, 29/1, 725-758.

MUKAYESELİ HUKUK YANI SIRA SOSYAL BİLİMLERDE TRANSSEKSÜEL KİŞİNİN SOYBAĞI (KISA BİBLİOGRAFYA-1)

- **Lafont Jeanne**, La paternité en souffrance ou une autre version de l'Œdipe, http://www.psychasoc.com/Textes/La-paternite-en-souffrance-ou-une-autre-version-de-l-AEdipe (27.10.2021).
- **Myriam Grenier**, "Papa, t'es belle" Approche anthropologique des paternités transsexuelles, Mémoire de Master II, Sous la direction de Hérault Laurence, Université de Provence Aix-Marseille I, Département d'Anthropologie, Marseille, 2006, https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-00434439/document (27.10.2021).
- **Faccio Elena/Bordin Elena/Cipolletta Sabrina**, Transsexual parenthood and new role assumptions, Culture, Health & Sexuality (An International Journal for Research, Intervention and Care), 2013, https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13691058.2013.806676 (27.10.2021).

MUKAYESELİ HUKUK YANI SIRA SOSYAL BİLİMLERDE TRANSSEKSÜEL KİŞİNİN SOYBAĞI (KISA BİBLİOGRAFYA-2)

- **Haney-Caron Emily/Heilbrun Kirk**, Lesbian and Gay Parents and Determination of Child Custody: The Changing Legal Landscape and Implications for Policy and Practice, Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity American Psychological Association, 2014/1, 1, 19–29, https://psycnet.apa.org/record/2014-09730-005 (27.10.2021).
- **Sabatello Maya**, Who's Got Parental Rights? The Intersection Between Infertility, Reproductive Technologies and Disability Rights Law, Journal of Health & Biomedical Law, 2010/VI, 227-259, https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/jhbio6&div=16&id=&page= (28.10.2021).
- **Murat Pierre**, Filiation (Quel lien entre le transsexuel et l'enfant de sa concubine né par PMA), Droit de la famille, Huitième Année, N° 9, Septembre 2003, Juris Classeur Lexis Nexis, 23-25.

MUKAYESELİ HUKUK YANI SIRA SOSYAL BİLİMLERDE TRANSSEKSÜEL KİŞİNİN SOYBAĞI (KISA BİBLİOGRAFYA-3)

- **Stacey Judith/Biblarz Timothy J**., (How) Does the Sexual Orientation of Parents Matter?, American Sociological Review, 2001/66, 2 (April 2001), 159-183, https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/1888274/mod_resource/content/2/DOES%20THE%20SEXUAL%20ORIENTATION%20OF%20PARENTS%20MATTER.pdf (28.10.2021).
- **Hauser Jean**, Le conflit des créateurs: Fictions juridiques et réalités biologiques, http://www.teletoile.u-bordeaux2.fr/Sciences70/JH_html/JH_Resume.htm (28.10.2021).
- **Hérault Laurence**, La gestion médicale de la parenté trans en France, Revue Internationale Enfances Familles Générations, 2015/23, 165-184, https://www.erudit.org/fr/revues/efg/2015-n23-efg02283/1034206ar.pdf (28.10.2021).

MUKAYESELİ HUKUK YANI SIRA SOSYAL BİLİMLERDE TRANSSEKSÜEL KİŞİNİN SOYBAĞI (KISA BİBLİOGRAFYA-4)

- **Calcio Gaudino Mathilde**, Réponses rédigées du QCM sur le transsexualisme, p. 1-6, http://www.juristudiant.com/qcm/corriges/QCMtranssexualismecorrigePD%20F.pdf (28.10.2021).
- **Poure Valérie**, Vers un statut familial de la personne transsexuelle?, Union nationale des associations familiales (recherches familiales), 2013/1, N° 10, 175-18 https://www.cairn.info/revue-recherches-familiales-2013-1-page-175.htm (28.10.2021).
- **Paricard Sophie,** Transsexualisme: maintenir ou assouplir les conditions de changement de sexe?, La Revue de Droit de l'Homme, 2015/8, 1- 9, https://journals.openedition.org/revdh/1640 (28.10.2021).
- **Forder Caroline/Saarloos Kees**, The establishment of parenthood: A story of successful convergence?, Faculty of Law University of Maastricht 2007/1, Maastricht, February 2007, https://cris.maastrichtuniversity.nl/ws/portalfiles/portal/46979842/665c7de2-768d-455d-99c1-a5e6e16fb98a.pdf (28.10.2021).

MUKAYESELİ HUKUK YANI SIRA SOSYAL BİLİMLERDE TRANSSEKSÜEL KİŞİNİN SOYBAĞI (KISA BİBLİOGRAFYA-5)

- **Furkel Françoise,** Les incidences de la biomédecine sur la parenté, Editeurs: **Crespo Maria-Claudia/Brigitte Brauner**, Éditions Bruylant, Bruxelles, 2014.
- **Pintens Walter**, The Legal Status of Transsexual and Transgender Persons in Belgium and The Netherlands, The Legal Status of Transsexual and Transgender Persons, Edited by **Scherpe Jens M.**, Intersentia, Cam- bridge, 2015, 109-123.
- **Borghs Paul**, Les Critères Médicaux Dans La Loi Relative à La Transsexualité (Etude De Droit Comparé Menée Pour Le Compte De l'Institut Pour l'Egalité Des Femmes Et Des Hommes), Octobre 2013, 1-63, https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/transsexualiteit_medische_criteria_fr_tcm336-2371881.pdf (28.10.2021).

MUKAYESELİ HUKUK YANI SIRA SOSYAL BİLİMLERDE TRANSSEKSÜEL KİŞİNİN SOYBAĞI (KISA BİBLİOGRAFYA-6)

- **Ribeiro Cláudia Regina/Gomes Romeu/Nunes Moreira Martha Cristina**, Fatherhood and parenting as health issues facing the rearrangements of gender, Ciência & Saúde Coletiva, 2015, 20/11, 3589-3598, https://www.scielo.br/j/csc/a/qxzxVJzfT4j4hPn9LfX7yGc/?lang=en&format=pdf (28.10.2020).
- **Mikaela Feroli**, Transparent: Negotiating Parenthood as a Transgendered Individual, p. 1-19, https://www.lse.ac.uk/gender/assets/documents/research/graduate-working-papers/Transparent-Negotiating-Parenthood-as-a-Transgendered-Individual.pdf (28.10.2020).
- **Ruspini Elizabetta**, Diversity in Family Life (Gender, relationships and social change), Policy Press, Bristol, 2013.

ANNE VEYA BABA YÖNÜNDEN SOYBAĞINI HAİZ KİŞİNİN CİNSİYET DEĞİŞTİREBİLMESİ-1

- Evli olmamak şartının bulunması ^ ailenin korunması (*favor matrimonii*)
- Danimarka, Finlandiya ve Belçika medenî hukuklarında, cinsiyet değiştirilmesi adına evli olmama şartı aranmaz. Finlandiya'da evli kişi cinsiyet değiştirirse evlikleri kanunen medenî birlikteliğe dönüşür.
- Hiç evlenmemiş veya soybağı edinmemiş olmak şartları bulunmuyor.
- Üreme yeteneğinden sürekli yoksunluk şartı fiziksel bile algılansaydı geçmişe dönük değildi.
- **TRANSSEKSÜELİN ORİJİN CİNSİYETTEN soybağı edinmiş olması SIRA DIŞI DEĞİLDİR!**

ANNE VEYA BABA YÖNÜNDEN SOYBAĞINI HAİZ KİŞİNİN CİNSİYET DEĞİŞTİREBİLMESİ-2

- *Y. Y. versus Turkey* davasında, cinsiyeti değiştiren ameliyattan önce bile üreme yeteneğinden mahrumiyet aranması Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı bulunmuştur (Application Number: 14793/08).
- *Hämäläinen versus Finland* davasında, 1963 doğumlu Bay *Hämäläinen*, 1996'da Bayan *Hämäläinen* ile evlenip 2002'de bu evlilikten kız çocuğu sahibi olur. 2009'da Bay *Hämäläinen*, cinsiyetini değiştirir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi söz konusu düzenlemenin boşanmaya zorlamayla ilgisi bulunmadığı ve kız çocuğunun velâyetinde de herhangi değişikliğe sebebiyet vermediği gerekçesiyle Finlandiya'yı haklı bulur (Application Number: 37359/09).

TÜRK MEDENÎ HUKUKU'NDA CİNSİYET DEĞİŞTİRMENİN HÜKÜM VE SONUÇLARI
YASAL BOŞLUK VERSUS BİLİNÇLİ SUSMA

- TÜRK MEDENÎ HUKUKU'NDA CİNSİYET DEĞİŞTİRMENİN HÜKÜM VE SONUÇLARI HAKKINDA AYRINTILI YASAL DÜZENLEME BULUNMAMAKTADIR. ÖZELLİKLE, BU DÖNÜŞÜMÜN GEÇMİŞTE İNŞA EDİLMİŞ SOYBAĞI, VELÂYET VE KİŞİSEL GÖRÜŞME HAKKINA ETKİ ETMEYECEĞİ KANUNDA NETLEŞTİRİLMEMİŞTİR.
- OYSA, FRANSIZ, İSPANYOL VE BELÇİKA MEDENÎ HUKUKLARINDA, SADECE CİNSİYET DEĞİŞTİRMENİN ŞARTLARI DEĞİL, SONUÇLARI DA DÜZENLENMEKTEDİR.

BELÇİKA MEDENÎ HUKUKU'NDA CİNSİYET DEĞİŞTİRMENİN SONUÇLARI

- **Yeni cinsiyeti açıklayan belge ilgilinin mevcut hak, yetki ve borçlarında, ayrıca mevcut soybağı ve velâyet ilişkisinde hiçbir değişiklik yaratmaz. İlgilinin mevcut hak, yetki ve borçları yanı sıra mevcut soybağı ve velâyet ilişkisinde her türlü değişiklik, yeni cinsiyeti gösteren belgenin verilmesinden sonra dava yoluyla talep edilebilir** (CCB. Art. 62bis-&8).
- Belçika Adalet Bakanlığı bu madde hakkında sirküler yayımlamıştır. Transseksüel, yeni cinsiyetini tanımlayan belgeye istinaden dava açarak, kendi anne-babası huzurunda kız çocuğuyken erkek çocuğu olarak tanınmasını veya tam tersini talep edebilir. Dahası önceden haiz olduğu soybağı bakımından da anne iken baba olarak tanınmasını veya tam tersini dava edebilir (Service Public Fédéral Justice, Circulaire concernant la loi relative à la transsexualité, Publié le 2008-2-20, 1-10, https://www.etaamb.be/fr/circulaire-du-01-fevrier-2008_n2008009090.html).

BELÇİKA MEDENÎ HUKUKU'NDA CİNSİYET DEĞİŞTİRME HAKKINDA DEĞİŞİKLİKLER-1

- "25 Haziran 2017 Tarihli Medenî Durum Belgelerinde Cinsiyet Kaydı Değişikliğinin Bildirilmesine Dair Transseksüel Kişileri İlgilendiren Rejimde Reform Yapan Kanun (*25 Juin 2017 - Loi réformant des régimes relatifs aux personnes transgenres en ce qui concerne la mention d'une modification de l'enregistrement du sexe dans les actes de l'état civil et ses effets*)" , 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren psikiyatri raporu ve üreme yeteneğinden yoksunluk kriterlerini lağvetmiştir. Belçika'da transseksüellik konusunda artık, üreme yeteneğinden yoksunluk, ruhsal sağlık raporu veya zorunlu kısırlaştırma şartları aranmamaktadır

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2017062503&table_name=loi (28.10.2021).

BELÇİKA MEDENÎ HUKUKU'NDA CİNSİYET DEĞİŞTİRME HAKKINDA DEĞİŞİKLİKLER-2

- Doğum kaydındaki cinsiyetin kendisine artık uymadığını nüfus müdürüne beyan edip nüfus müdürünün kaydı değiştirmesini istiyor.
- Belçika Anayasa Mahkemesi 25 Haziran 2017 tarihli reform kanunun bir kısmını iptal etmiştir. Hâlâ trans bireyler, belirli tıbbî koşulları yerine getirmek zorunda kalmadan cinsiyet kayıtlarını ve adlarını resmen tadil edebilirler.
- Doğum belgesindeki cinsiyet kaydı değişikliğinin geri alınamaması kuralı iptal edilmiştir. Yeni cinsiyete uygun ad değişikliğinde mahkemeden izin şartı kaldırılmıştır. Ayrıca kanunun 3'üncü maddesi yalnız iki cinsiyetli olmayan bireyleri dikkate aldığı için iptal edilmiştir (La Cour constitutionnelle, Arrêt n° 99/2019 du 19 juin 2019, https://www.const-court.be/public/f/2019/2019-099f.pdf).

İSPANYOL MEDENÎ HUKUKU'NDA CİNSİYET DEĞİŞTİRMENİN SOYBAĞI VE VELÂYET YÖNÜNDEN SONUÇLARI

- İspanya'da Kişilerin Cinsiyetine İlişkin Sicil Kaydının Düzeltilmesini Düzenleyici Yasa (*Ley 3/2007 reguladora de la rectificación registral de la mención relativa al sexo de las personas*), evli olmama şartı içermez. Çünkü İspanya'da zaten, 2005'ten bu yana eşcinsel evlilik ve eşcinsel çiftlerin evlât edinmesi mümkündür.
- Sicilde sadece cinsiyet ve ön ad değiştirilir. **Önceki kayıt sahipliğinden doğan hak ve yükümlülüklerin hukuken bâki olduğuna dair açık hüküm vardır** (Ley 3/2007 art. 5/3).
- P. V. İspanya'ya karşı (Mme P.V. contre Espagne) davasında, başvuranın cinsiyet değiştirmesinden değil, cinsiyet memnuniyetsizliği (*dysphorie de genre*) ve konjonktürel duygusal istikrarsızlık (*instabilité émotionnelle conjoncturelle*) gerekçesiyle velâyetten mahrum bırakılarak gelişmeye açık sınırlandırılmış kişisel görüşmeyle donatılması Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun bulunur (Application Number: 35159/09).

FRANSIZ MEDENÎ KANUNU'NDA KONU YENİCE DÜZENLENMİŞTİR!-1

- 18 Kasım 2016 tarihi reform kanununun (droit) 56'ıncı maddesiyle Fransız Medenî Kanunu değiştirilmiştir. 18 Eylül 2019 tarihli yönergeyle (*ordonnance*) değiştirilmiştir. «Kişisel durum sicilinde cinsiyet belirlemesinin değiştirilmesi (De la modification de la mention du sexe à l'état civil)» alt başlığı eklenmiştir (CC. art. 61-5 à 61-8).
- Maddeler cinsiyet değiştirmeyi dava yoluyla kullanılan hak şeklinde dizayn etmiştir. Evli olmama gerekli değildir. On sekiz yaşın doldurulması şart değildir. Temyiz kudretini haiz ve bu konuda özgür iradesini beyan edebilecek yaşta bulunulması kâfidir (CC. art. 61-5). Cerrahî operasyon veya sterilizasyon yapılması da aranmaz (CC. art. 61-6).

FRANSIZ MEDENÎ KANUNU'NDA KONU YENİCE DÜZENLENMİŞTİR!-2

- Cinsiyet değiştirildiği hususu ilgilinin doğum belgesinin kenarına yazılır. Fakat ilgililerin veya yasal temsilcilerinin rızası olmadan eşlerin ve çocukların medenî durum belgelerinin kenarlarına yazılmaz (CC. art. 61-7).
- **Medenî durum belgelerinde cinsiyet tanımının değiştirilmesinin, üçüncü şahıslarla ilgili olarak akdedilen yükümlülükler veya bu değişiklikten önce kurulan davalar üzerinde hiçbir etkisi yoktur** (CC. art. 61-8).

CİNSİYET DEĞİŞTİREN KİŞİNİN ORİJİN CİNSİYETİNDEN EDİNDİĞİ SOYBAĞININ VE/VEYA VELÂYETİN HUKUKÎ AKIBETİ HAKKINDA LİTERATÜRDEKİ GÖRÜŞLER-1

- Sırf eski cinsiyetindeki özellikleri artık gösteremeyecek olması **soybağının sona ermesine veya velâyetin alınmasına sebep olmaz**. Yalnız **trans kişinin acılarına merhem olunacak diye de velâyet bırakılamaz** (Micheal/Öztan).
- Transseksüel de olsa çocukla **kan bağı** devam ediyor. Cinsiyet değiştirse de sonuçta çocuğuna yönelik sevgisi kalbinde kalır. Soybağı sona ermez. **Sevecen, sakin, tahammüllü, toplumla barışık ve mesleğinde başarılı transseksüele tabii ki velâyet bırakılabilir.** Sadece cinsiyet değiştirmiş olması gerekçesiyle soybağını haiz kişiye kişisel görüşme hakkı tanınmaması hak ve nefasete aykırıdır (Güven-Başaran Turan).
- Çocuğun velâyetinin hangi ebeveyne tanınacağı sorununda **cinsiyet değiştirmeyen ebeveyn öncelikli değildir** (Başaran Turan).

CİNSİYET DEĞİŞTİREN KİŞİNİN ORİJİN CİNSİYETİNDEN EDİNDİĞİ SOYBAĞININ VE/VEYA VELÂYETİN HUKUKÎ AKIBETİ HAKKINDA LİTERATÜRDEKİ GÖRÜŞLER-2

- Transseksüellerde **klasik Œdip soybağı unsurları görülmez**. Kendi kaderini tayin etme yeteneği bulunmayan çocuğun trans ebeveyniyle **soybağı semboliktir**. Bu kişilerde soybağı hiç acı vermeyen ve bilinmeyen dünyadır (Lafont).
- 2013 yılında 28 transseksüel ebeveyn üzerinde anket araştırması yapılır. Hepsi **yetkin sorumlu ve becerikli**dir. Fakat çocuklar babalarını **she-dad** şeklinde adlandırmaktadır. **Çocuk cinsiyet değiştiren babasından hâlâ babalık; ya da erkeğe dönüşen annesinden hâlâ annelik beklemektedir** (Faccio/Bordin/Cipolletta).

CİNSİYET DEĞİŞTİREN KİŞİNİN ORİJİN CİNSİYETİNDEN EDİNDİĞİ SOYBAĞININ VE/VEYA VELÂYETİN HUKUKÎ AKIBETİ HAKKINDA LİTERATÜRDEKİ GÖRÜŞLER-2

- Türk Medenî Kanunu'ndaki **on sekiz yaşını doldurma şartı kaldırılmalıdır**. Cinsiyet değiştirme **medenî durumdan yalıtılmalıdır**. **Genital organ ameliyatı şartından vazgeçilmelidir**. Devlet transseksüel kişinin başvuru sürecindeki sıkıntı ve çatışmalarını minimuma indirmek için bu kişilerle işbirliğine girmeye çalışmalıdır (Hun).
- **Ailevi birlik** (*unité familiale*) dolayısıyla çocuk savunmasız kalmaktadır. Cinsiyet değiştiren kişinin kendini yeni cinsel kimliğine uyumlaması sürecinde **ebeveynliği yön değiştirmektedir** (Myriam).

CİNSİYET DEĞİŞTİREN KİŞİNİN ORİJİN CİNSİYETİNDEN EDİNDİĞİ SOYBAĞININ VE/VEYA VELÂYETİN HUKUKÎ AKIBETİ HAKKINDA LİTERATÜRDEKİ GÖRÜŞLER-4

- **Araştırmalar eşcinsel veya transseksüel ebeveynlerin çocuklarını taciz ettiği iddiasını yalanlamaktadır**. Velâyet veya kişisel görüşme davası davacının cinsel yönelimi dolayısıyla reddedilemez (Haney-Caron/Heilbrun).
- Zamanında çocuğa gebeliğini adamış transseksüel erkek veya onu baba olarak karşılamış transseksüel kadın **ebeveynlik kalitesi bakımından azımsanamaz** ve onların da çocuğun ruhsal ve sosyal gelişiminde olumlu katkısı olabilir (Sabatello).
- **Ebeveynlerin transseksüel veya eşcinsel olması çocukların cinsel eğilimini hiçbir şekilde etkilemez** (Stacey/Biblarz).

CİNSİYET DEĞİŞTİREN KİŞİNİN ORİJİN CİNSİYETİNDEN EDİNDİĞİ SOYBAĞININ VE/VEYA VELÂYETİN HUKUKÎ AKIBETİ HAKKINDA LİTERATÜRDEKİ GÖRÜŞLER-5

- Transseksüel ebeveyne CC. art. 371-4 hükmündeki **olağanüstü koşulların zorunlu kılması şartı araştırılmaksızın kişisel görüşme** hakkı tanınabilir (Murat).
- Cinsiyet değiştiren kişinin **soybağı cinsiyet değişikliğinden etkilenmez**. Bir kere hukuken cinsiyet değiştiğinde bununla uyumlu **kişisel durum değişiklikleri de kabullenilmelidir**. Velâyet de bunlardan biridir (Hauser).
- Cinsiyet değişikliğini beyan eden mahkeme kararı yeni durum kurucudur, bildirici değildir. **Yalnızca geleceğe yönelir, geçmişe yönelmez**. **İlgili kişinin çocukları huzurunda babalığı veya anneliği korunur** (Calcio Gaudino).
-

CİNSİYET DEĞİŞTİREN KİŞİNİN ORİJİN CİNSİYETİNDEN EDİNDİĞİ SOYBAĞININ VE/VEYA VELÂYETİN HUKUKÎ AKIBETİ HAKKINDA LİTERATÜRDEKİ GÖRÜŞLER-6

- Transseksüelin **önceki cinsiyetinden üreyerek edindiği soybağının korunması ilkesi** sabittir. **Bu ilkenin işletilmesinde çocuğun üstün yararı bile kontrol edilmez** (Poure).
- Artık kadın olmuş kişide baba yönünden soybağının bekası **kan bağı** gereğidir. Cinsiyet değiştiren erkeğin atanmış cinsiyetinden üreyerek edindiği biyolojik soybağını **tanıma yoluyla hukukileştirebilir**. **Baba olarak tanıma trans kadının hakkıdır** (Paricard-Forder/Saarloos).
- Cinsiyet değiştiren kişinin ebeveynliği kimlik tutarsızlığına sebep olur. Sosyal alt-üst edici, sosyal parçalayıcı ve psişik olarak zararlıdır. Cinsiyete insanın mülkiyeti gibi bakıldıkça cinsiyet değiştirilmesi ne soybağını ne de velâyeti bozabilir (Hérault).

CİNSİYET DEĞİŞTİREN KİŞİNİN ORİJİN CİNSİYETİNDEN EDİNDİĞİ SOYBAĞININ VE/VEYA VELÂYETİN HUKUKÎ AKIBETİ HAKKINDA LİTERATÜRDEKİ GÖRÜŞLER-7

- *Homoparentalité* hukuk düzeni tarafından korunmalıdır. Çünkü transseksüel eğilimli kişi vücut bütünlüğüne ilişkin seçimini gerçekleştirme ve doğa kanunlarına uygun ebeveynliği sürdürme arasında **çıkmaza sürüklenmemelidir** (Furkel).
- **Belçika'daki bütünsel cinsel atama** (*réassignation sexuelle totale*) mukayeseli medenî hukuk öğretisinde övgüyle karşılanmaktadır (Poure).
- Belçika'daki gibi yeni cinsel kimliğin tam kabulle hukuken tanınması terapi amacı güden cerrahî müdahalenin doğal sonucudur. Erkekten kadına geçen, transfer tamamlandıktan sonra, tanıma ve babalık karinesinden geleceğe dönük yararlanamaz. Fakat **değişiklikten önceki erkek kimliğinden meydana gelen üremeler hakkında tanıma ve babalık karinesinden geçmişe dönük faydalanabilir** (Pintens).

CİNSİYET DEĞİŞTİREN KİŞİNİN ORİJİN CİNSİYETİNDEN EDİNDİĞİ SOYBAĞININ VE/VEYA VELÂYETİN HUKUKÎ AKIBETİ HAKKINDA LİTERATÜRDEKİ GÖRÜŞLER-8

- **Transseksüel veya eşcinsel olsun soybağını haiz kişinin, heteroseksüel ebeveyne eşdeğerde yapamayacağı hiçbir görev veya üstlenmeyeceği hiçbir sorumluluk düşünülemez ki bu eşdeğerliğe çocuğun cinsel ve psikolojik sağlığıyla ilgilenilmesi dâhildir** (Ribeiro/Gomes/Nunes Moreira).
- **Transseksüel ebeveynlik (trans-parenting)** çekirdek aile modelinin kılık değiştirdiğini gösteren yeniliklerden biridir. Çocuğun cinsel eğiliminde karmaşa yarattığı iddiası hukuk ve sosyal bilimler literatüründen silinmemiştir (Ruspini).
- Ebeveynin cinsiyet değiştirmesi gibi gerçekler **çocukla onun algılayabileceği yaştan önce paylaşılamamalı; çocuğun kendi cinselliğini algıladığı yaşa kadar anne-babasının cinsiyet değiştirdiği hususu ondan saklanmalıdır** (Mikaela).

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-1
ORİJİN CİNSİYETTEN ÜREMİŞ KİŞİ CİNSİYET DEĞİŞTİREBİLİR!

1- İnsanlar fantezileri veya can sıkıntıları yüzünden cinsiyet değiştirmez. Onların fiziksel ve ruhsal tedavileri ancak cinsiyet değişikliğine dair sair operasyonlarla sağlanabilmektedir. Mukayeseli hukukta böylesine ameliyatların üreme organına veya kısırlaştırmaya yönelmesi zorunlu değildir.

2- Üreme yeteneğinden sürekli yoksunluk şartı, fiziksel değil, psikolojik kabul ediliyordu. Yani cinsiyet değiştirmek isteyen kişinin hâli hazırdaki cinsiyetinden üremek istememesi ve bunun karşıtına (?) ilgi duymaması yeterliydi. Üreme yeteneğinden yoksunluk şartı kaldırılmıştır.

3- Üreme yeteneğinden sürekli psikolojik yoksunluk şartı dava açıldığı andan itibaren geleceğe dönük araştırılırdı. Bu kriterin geçmişe dönük ve fiziksel boyutta araştırılması ve talep edenin hiç üretmemiş olmasının beklenmesi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı kabul ediliyordu. Dolayısıyla cinsiyet değiştiren kişinin önceden soybağı edinmiş olması mümkündür.

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-2
ÖNCEKİ CİNSİYETTEN SADIR SOYBAĞI CİNSİYET DEĞİŞİKLİĞİNDEN SONRA HUKUKEN İNŞA EDİLEBİLİR!

4- Cinsiyet değiştiren kişinin orijin cinsiyetinden üremiş olması onun doğumundaki cinsiyetiyle barışık olduğu anlamına gelmez. Bu ihtimali, talihsiz, olumlu veya olumsuz bulmamız önemli değildir. Sıra dışı sayılmayan bu olasılığın hukuken objektif yorumlanması ve tarafların hukuken korunan menfaatleri dikkate alınarak çözümlenmesi önemlidir.

5- Biyolojik babanın cinsiyet değiştirmesi akabinde, cinsiyet değiştirmeden önceki döneme ait soybağı, babalık davası veya tanıma yoluyla inşa edilecekse, ameliyattan önceki dönem bakımından, babalık karinesinden yararlanması mümkün karşılanmalıdır (TMK m. 302).

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-3
TRANSSEKSÜEL KİŞİNİN ATANMIŞ CİNSİYETİNDEN SADIR SOYBAĞINI SÜRDÜRMESİ AHLÂKA AYKIRI ADDEDİLEMEZ.

6- Biyolojik babanın cinsiyet değiştirmesi akabinde, cinsiyet değiştirmeden önceki dönemde orijin cinsiyetinden üreyerek edindiği soybağını, geçmişten itibaren hukuken kurması adına tanımaya izin verilmelidir (TMK. m. 395 vd.). Bu olasılıkta, sırf babanın sonradan kadın olması hasebiyle, tanımaya izin verilmemesi, çocuğun biyolojik soybağına hukuken erişmesini imkânsız kılar ve çocuğun üstün yararı ilkesine aykırıdır.

7- Anne-babanın cinsiyet değiştirmesi çocuk huzurunda her gün karşılaşılan nötr vakıa değildir. Yine de trans anne-babanın soybağı ve velâyetini devam ettirmesine direkt karşı çıkılamaz. Sadece Türk Medenî Hukuku'nda değil, *Roman-Germen* ve *Anglo-Saxon* sistemlerinde kaynağını bulan tüm ulus devletlerin medenî hukuklarında tanımlanmış ve şartlara bağlanmış bir kurum artık ahlâka aykırı addedilerek dışlanamaz. Genel ahlâk kaygısıyla eleştiriler yöneltilse de bunların *de lege ferenda* görüşlerden ibaret sayıldığı hatırlanmalıdır. Hukuk ve kanun objektif uygulanmalıdır.

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-4
ORİJİN CİNSİYETİNDEN ÜREMİŞ TRANSSEKSÜELİN SOYBAĞININ VELÂYETE BAĞLI OLMAYAN HÜKÜMLERİ-1

8- Orijin cinsiyetten sadır soybağı sabit kalır.

9- Eğer cinsiyet değiştiren baba yönünden soybağını haizse, artık kadın olmuş bu kişi baba yönünden soybağını sürdürürken çocuğa soyadını verir (TMK m. 321).

10- Orijin cinsiyetinden üremiş transseksüel anne veya baba yönünden soybağını edindiği çocuğun bakım ve eğitim giderlerine katılmak/karşılamakla yükümlüdür (TMK m. 327).

11- Çocuğun gözlerinden bakıldığında *homo-parentalité* söz konusudur, hakikaten ikinci (mükerrer) anne veya baba türemiştir. Trans ebeveyne velâyet bırakılmamışsa, velinin transseksüel ebeveynlik yoldaşı bulunduğu söylenebilir.

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-5
ORİJİN CİNSİYETİNDEN ÜREMİŞ TRANSSEKSÜELİN SOYBAĞININ VELÂYETE BAĞLI OLMAYAN HÜKÜMLERİ-2

12- Transseksüel anne ve babaların çocukla birlikte birbirlerine karşı saygı, anlayış ve yardım yükümlülükleri bâkidir (TMK m. 322).

13- Velâyeti haiz olmayan trans ebeveyn kişisel görüşme hakkına sahiptir. Bunun düzenlenmesi için dava yoluyla talepte bulunabilir (TMK m. 323, 324).

14- Velâyeti haiz olmayan trans ebeveynin kişisel görüşme hakkı sırf cinsiyet değiştirdiği için reddedilemez veya kısıtlanamaz (TMK m. 323, 324).

15- Transseksüel ebeveynin hukuken soybağı kurulu çocuğuyla miras ilişkisi bâkidir. Kanunî miras payı ve saklı paylarında pek tabii değişiklik olmaz (TMK m. 495, 506).

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-6
TRANSSEKSÜEL EBEVEYNİN ÇOCUĞUYLA KİŞİSEL GÖRÜŞME HAKKI

16- Hâkimler transseksüellik ve transseksüel ebeveynlik hakkında bilgilendirilmelidir.

17- Genel ahlâk ve kamu düzeni mülahazaları kisvesinde transseksüel fobi beslenmemelidir.

18- Kişisel görüşme hakkının tanınmasında talep edenin transseksüel olması dikkate alınamaz. Bu talepte transseksüellik gerek tek başına gerek başka sebeplerle birlikte, hiçbir şekilde dikkate alınamaz.

19- Talep edenin ruhsal durumu tabii ki dikkate alınabilir. Mahkeme mutlaka psikiyatristten yardım almalı ve onun raporuna dayanmalıdır.

20- Kişisel görüşme kademeli artırılabilir. Örneğin iki hafta birden haftada bire, üç saatten beş saate artırılabilir. P. V. İspanya'ya karşı davasında İspanyol Mahkemesi'nin ilerleyiş tarzı dikkate alınabilir. Bu kararda, cinsiyet memnuniyetsizliği ve konjonktürel duygusal istikrarsızlık velâyetten mahrumiyetle gelişmeye açık sınırlandırılmış kişisel görüşmeye sebep olmuştur (Application Number: 35159/09).

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-7
ORİJİN CİNSİYETİNDEN ÜREMİŞ TRANSSEKSÜELE VELÂYET PEKİ ÂLÂ TANINABİLİR!-1

21- Hâkimin endişesi veya kararsızlığı transseksüellikten kaynaklanamaz (TMK m. 4, 182, 336, 337).

22- Hâkimler çocukluyken cinsiyet değiştirmiş kişinin velâyet talebini değerlendirirken talep edeni çocuğuyla birlikte psikiyatrik yardım almaya teşvik edebilir.

23- Transseksüellik tek başına velâyetin kaldırılmasına asla mesnet edilemez (TMK m. 4, 348).

24- Cinsiyet değiştiren kişinin duygusal dünyası sağlıklı, sosyal hayatı düzenli, maddî olanakları uygun ve veli olmanın gerektirdiği karaktere de sahipse velâyet hakkı kendisine verilmelidir.

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-8
ORİJİN CİNSİYETİNDEN ÜREMİŞ TRANSSEKSÜELE VELÂYET PEKİ ÂLÂ TANINABİLİR!-2

HÂKİMİN DİKKATE ALABİLECEĞİ KISTASLAR:

* Ruhsal sağlığı (Yeni cinsiyetine uyum sağlamış mı bedeninden eskisine göre daha fazla memnun mu?)

* Sevecen, şefkatli, disiplinli, tutarlı, dinleyici, sabırlı mı?

* Meslekî durumu (Mesleği var mı, mesleğini icra edebiliyor mu, kazancı ne kadar?)

* Yeni cinsiyetine sosyal entegrasyonu (Acil durumda kendisine yardımcı olabilecek iyi iletişim kurduğu komşu ve/veya arkadaşları var mı?)

* Yaşam standardı ve hayat koşullarının güvenliği

* Kendini ifade edebilen çocuğun görüşü sorulabilir.

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-9
TÜRK MEDENÎ KANUNU'NDA KONU YENİDEN DÜZENLENEBİLİR!-1

- Türkiye + Fransa + İspanya → Düzeltme (rectification)
- Belçika → Bütünsel cinsel atama (*réassignation sexuelle totale*) = yeni cinsiyeti küllen kabullenme
- Belçika'da sadece çocuğun gözünden değil, hukuken de *homo-parentalité* tam kabul görmektedir.
- Cinsiyet değiştirmek için aranan üreme yeteneğinden sürekli yoksunluk şartının fiziksel değil psikolojik olduğu doktrinin çoğunluğunda kabul görmekteydi (TMK m. 40). Artık arkaik olan bu şart 2017 yılının sonunda kaldırılmıştır.
- Bugün uygulamada ameliyatlarda zorunlu kısırlaştırmanın sürüp sürmediği bilinmemektedir. Avrupa'da transseksüel olmak zorunlu kısırlaştırmaya bağlı değildir. En önemlisi on sekiz yaşın geç olduğuna dair sorgulamalar sürmektedir.

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-10
TÜRK MEDENÎ KANUNU'NDA KONU YENİDEN DÜZENLENEBİLİR!-2

- Haberler, Türkiye'de transseksüellerin aile ve meslek yaşamlarında zorlandığının delilidir. TMK m. 40 mukayeseli hukukun gerisinde kalmıştır. Haberler ve düzeltme sistemine tâbi mukayeseli hukuk dikkate alındığında, şimdilik, Türk Medenî Kanunu'nun 40'ıncı maddesine iki cümle eklenmesi isabetli sonuçlar doğurabilir. Uzun vadede on sekiz yaş şartının yeniden değerlendirilmesi tavsiye edilir. İlki orijin cinsiyetten edinilen soybağı ve velâyet; ikincisi cinsiyet değiştirmek isteyen kişinin medenî durumu hakkındadır.

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-11
TÜRK MEDENÎ KANUNU'NDA KONU YENİDEN DÜZENLENEBİLİR!-3

- Fransız Medenî Kanunu'nun ilgili hükmü örnek alınabilir: «**Medenî durum belgelerinde cinsiyet tanımının değiştirilmesinin, üçüncü şahıslarla ilgili olarak akdedilen yükümlülükler veya bu değişiklikten önce kesinleşen davalar üzerinde hiçbir etkisi yoktur**» (CC. art. 61-8).
- İspanyol Medenî Hukuku'ndaki ilgili madde dikkate alınabilir: Sicil kaydının düzeltilmesi, sadece cinsiyet ve ismin düzeltilmesini sağlar. Düzeltmeyi talep eden kişi, önceki kayıt sahipliğinden doğan hak ve yükümlülüklerinde değişiklik olmadığını kabul eder (Ley 3/2007. art. 5).
- Eklenmesi istenilen birinci cümle: «Cinsiyet değişikliği orijin cinsiyetten edinilen haklara halel getirmez ve yükümlülükleri ortadan kaldırmaz».

VERİLERİN HUKUKÎ ANALİZİ-12
TÜRK MEDENÎ KANUNU'NDA KONU YENİDEN DÜZENLENEBİLİR!-4

- Cinsiyet değişikliğinin hukukî organizasyonunda TMK m. 40'tan ziyade şaşılacak şekilde 1988'den kalma EMK m. 29 güncel gelişmelerle daha uyumludur. Evli olmama şartı kaldırılmalıdır. Cinsiyet değişikliği üzerine evliliğin kendiliğinden sona ermesi esası EMK m. 29'da kabul ediliyordu. Eşcinsellerin hayat ortaklığı kanunla düzenlenmeyecekse, EMK m. 29'un aynısı kabul edilebilir.
- Evli olmama şartının kaldırılmasının akabinde eklenmesi istenilen ikinci cümle: «Cinsiyet değişikliği kararının kesinleştiği tarihte evlilik kendiliğinden son bulur».
- Eğer eşcinsellerin hayat ortaklığı kanunlaşırsa, evliyken cinsiyet değiştiren kişinin evliliği kendiliğinden hayat ortaklığına dönüşebilir.

SON NOTLAR

- KİMSE HİSSETTİĞİ ve OLDUĞU GİBİ GÖRÜNMEK İSTEDİĞİ İÇİN KINANMAMALI ve ZORA KOŞULMAMALIDIR.
- ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE FARKLILIKLARA SAYGI ÖLÇEĞİ GELİŞMEMİŞ YETİŞKİN ÇOCUKLARIN FOBİLERİNDEN ARINMASI ÜMİT EDİLİR.
- TRANSSEKSÜELLİĞİN HUKUKEN DÜZENLENMESİYLE TRANSSEKSÜELLİK ÖZENDİRİLEMEZ. İNSANLAR SIRF FANTAZİ veya KAPRİS UĞRUNA CİNSİYET DEĞİŞTİRMİYOR.
- TRANS HUMANİZM ≠ TRANSSEKSÜELLİK ☺